

(ร่าง)

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม
เลขานุการคณะทำงานจัดทำและขับเคลื่อนแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม

คำนำ

ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ อนุมัติแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ได้มอบหมายหน่วยงานภาครัฐ ภาคอิสระ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ ภาคสื่อมวลชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙- ๒๕๖๔) โดยจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อน ติดตาม รายงานผลตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม มีคุณธรรม และการปรับแผนงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ตามคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้นำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อจังหวัดสมุทรสงคราม และสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรมในระดับชาติต่อไป

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
ส่วนที่ ๑	สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน
-	หน่วยการปกครองจังหวัด ๑
-	ประชากร ๑
-	ข้อมูลพื้นฐาน ๑ - ๑๙
ส่วนที่ ๒	สถานภาพด้านการส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม
-	การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด ๒๐
-	วิสัยทัศน์ ๒๑
-	พันธกิจ ๒๑
-	เป้าประสงค์ ๒๑
-	ยุทธศาสตร์ ๒๑
-	กลยุทธ์ ๒๒
-	ตัวชี้วัด ๒๒
-	วัตถุประสงค์หลัก ๒๒
ส่วนที่ ๓	แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม ๒๓ - ๒๗
ส่วนที่ ๔	โครงการและกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม ๒๘ -
ภาคผนวก	
-	คำสั่งจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ ๒๑๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด
-	คำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ ๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและขับเคลื่อนแผนแม่บทและแผนปฏิบัติ การส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม
-	คำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ ๒/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม เร่งรัด และตรวจสอบการ ดำเนินงานตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม
-	คำสั่งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ที่ ๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมคุณธรรมจังหวัด สมุทรสงคราม
-	คณะผู้จัดทำ

บทที่ ๑
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ข้อมูลพื้นฐาน

หน่วยการปกครองจังหวัดสมุทรสงคราม

ชื่ออำเภอ	จำนวน							
	อบจ.	ตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชน	เทศบาลเมือง/ เทศบาลตำบล	อบต.	ครัวเรือน	ประชากร
เมืองสมุทรสงคราม	๑	๑๑	๘๗	๑๔	๒	๙	๔๐,๕๓๔	๑๐๖,๐๓๔
อัมพวา	-	๑๒	๙๖	๑๐	๓	๑๐	๑๗,๑๑๘	๕๕,๖๕๐
บางคนที	-	๑๓	๑๐๑	-	๔	๗	๑๑,๐๔๑	๓๒,๓๐๔
รวม	๑	๓๖	๒๘๔	๒๔	๙	๒๖	๖๘,๖๙๓	๑๙๓,๙๘๘

ที่มา : ระบบสถิติทางการทะเบียน ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๐

ประชากรจังหวัด

ประชากรชาย ๙๓,๑๒๘ คน

ประชากรหญิง ๑๐๐,๘๖๐ คน

๑.๑ ความเป็นมา

จังหวัดสมุทรสงคราม แต่เดิมเรียก “เมืองแม่กลอง” การตั้งถิ่นฐานบริเวณปากแม่น้ำดินแดนแห่งนี้ สันนิษฐานว่าคนกลุ่มแรกเป็นชาวแม่กลองจากจังหวัดอุทัยธานี อพยพมาตั้งบ้านเรือนในถิ่นนี้ชาวแม่กลองเดิมในจังหวัดอุทัยธานีเป็นชาวแม่น้ำเคยอยู่ริมแม่น้ำท่าแพงเพชรมาก่อน เมื่อแม่น้ำนั้นตื้นเขิน การทำมาหากินของราษฎรฝืดเคือง จึงพากันอพยพมาหาทำเลที่อยู่ใหม่ เรียกหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ว่าบ้านแม่กลองตามชื่อบ้านเดิมของตนที่มาของชื่อบ้านแม่กลองนอกจากที่กล่าวอ้างแล้วยังมีเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องกันมาว่าด้วยเรื่องกลองใหญ่ที่วัดใหญ่ ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีนัยแบ่งเป็น ๒ ทาง คือ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ หลวงศรีสวัสดิ์ (ชิน เทพสุวรรณ) นายอำเภอศรีสวัสดิ์จังหวัดกาญจนบุรี ย้ายมาเป็นนายอำเภอแม่กลอง ได้นำขลุ่ยตันใหญ่ที่ได้มาจากจังหวัดกาญจนบุรีมาขุดทำกลองใบใหญ่ขึ้นหนึ่งใบ ซึ่งด้วยหนังสือกระทรวงมหาดไทยเมืองกาญจนบุรี ครั้นสร้างเสร็จแล้วได้นำมาถวายที่วัดใหญ่ ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ทางราชการจึงทำตราของจังหวัดเป็นรูปกลองลอยน้ำ สองฟากฝั่งเป็นต้นมะพร้าวอันเป็นสัญลักษณ์อาชีพหลักของจังหวัดสมุทรสงคราม เรื่องกลองใหญ่นี้ ยังมีที่มาอีกนัยหนึ่งเป็นนิยายชาวบ้านเล่าขานต่อๆ กันมาว่ามีกลองใบใหญ่ลอยมาติดหน้าวัดใหญ่ และชาวบ้านช่วยกันเก็บไว้ที่วัดและกลองใบใหญ่นี้ก็ยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ที่วัดใหญ่จนปัจจุบัน กลองใบนี้เป็นกลองขนาดใหญ่มากจึงเรียกว่าแม่กลอง

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด

เป็นรูปกลองลอยน้ำ สองฝั่งแม่น้ำเป็นต้นมะพร้าว

ความหมาย ชื่อเดิมของจังหวัดนี้ คือ เมืองแม่กลองเพราะตั้งอยู่ริมลำน้ำแม่กลองซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญ มาแต่สมัยโบราณตราของจังหวัดจึงทำเป็นรูปกลองลอยน้ำสองฟากฝั่งเป็นต้นมะพร้าว อันเป็นสัญลักษณ์อาชีพหลักของจังหวัด

ต้นไม้ประจำจังหวัด (พรรณไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัด) ต้นจิกทะเล ชื่อวิทยาศาสตร์
 Barringtonia Asiatic (Linn.) Kurz
 คำขวัญประจำจังหวัด เมืองหอยหลอด ยอดลิ้นจี่ มีอุทยาน ร.๒ แมกกลองไหลผ่าน
 นมัสการหลวงพ่อบ้านแหลม

๑.๒ ลักษณะทางกายภาพ

ขนาด จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ ๔๑๖.๗๐๗ ตารางกิโลเมตร (๒๖๐,๔๔๒ ไร่) พื้นที่ส่วนใหญ่
 เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

ที่ตั้ง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๖๕ กิโลเมตร ตามเส้นทาง ถนนพระรามที่ ๒ หรือ ทาง
 หลวงพิเศษ หมายเลข ๓๕ (ธนบุรี - ปากท่อ)

อาณาเขต

จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๖๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๔๑๖.๗๐๗
 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๘ ของพื้นที่ทั้งประเทศ (๕๑๓,๑๑๘.๐๓ ตารางกิโลเมตร) สภาพทั่วไปเป็น
 ที่ราบลุ่มริมทะเล สภาพของดินเป็นดินเหนียวปนทราย มีภูเขาหิน มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน คือ
 แม่น้ำแม่กลองและมีลำคลอง จำนวน ๓๖๖ ลำคลอง เป็นเครือข่าย ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ทำให้ยังคงสภาพ
 ของความเป็นสังคมชนบท และร่มรื่น

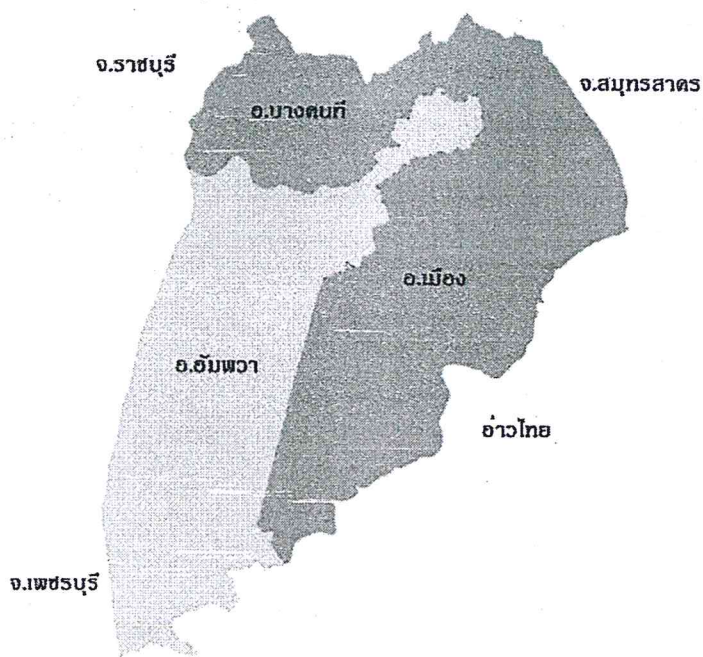
ทิศเหนือ ติดจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีลำคลองดอนมะโนรา และ
 ลำรางห้าตำบล ในเขตท้องที่อำเภอบางคนที และอำเภอเมืองสมุทรสาคร
 เป็นแนวแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดทะเลอ่าวไทยตรงปากแม่น้ำแม่กลอง และจังหวัดเพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดจังหวัดสมุทรสาคร ที่คลองพรมแดนท้องที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร

ทิศตะวันตก ติดจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี โดยมีลำคลองวัดประดู่ เป็นแนวแบ่ง

เขตในท้องที่อำเภออัมพวา

สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมทะเลสภาพของดินเป็นดินเหนียว ปนทราย แม่น้ำสำคัญของจังหวัดที่ไหลผ่านคือ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งไหลผ่านบริเวณท้องที่อำเภอบางคนที และอำเภออัมพวา ไปออกทะเลอ่าวไทยที่บริเวณปากแม่น้ำแม่กลองในเขต อำเภอเมืองสมุทรสงคราม พื้นที่ชายทะเลมีความยาวประมาณ ๒๓ กิโลเมตร พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดเป็นที่ราบชายฝั่งมีความลาดเอียงไปทางชายฝั่งทะเล ไม่มีภูเขาและเกาะ มีลำคลองใหญ่น้อยมากมายทั้งคลองธรรมชาติและคลองขุด เชื่อมต่อเป็นเครือข่าย และแยกจากแม่น้ำแม่กลอง ๓๖๖ คลอง ลำประโดง ๑,๙๔๗ ลำประโดง จนเป็นที่รู้จักกันในนาม “เวนิสตะวันออกแห่งสุดท้ายของเมืองสยาม” ซึ่งในแต่ละวันจะมีน้ำขึ้นน้ำลงที่อ่าวไทย เกิดน้ำทะเลหนุนเข้ามาตามแม่น้ำแม่กลอง และในคลองต่างๆ ทำให้พื้นที่ของจังหวัดมีความแตกต่างกันไป โดยแบ่งออกได้เป็น ๓ เขต คือ

เขตนํ้าเค็ม คือ พื้นที่ตั้งแต่ริมทะเลเข้ามาในแผ่นดินประมาณ ๓ กิโลเมตร สภาพเป็นนํ้าเค็ม ได้แก่พื้นที่ในเขต อำเภอเมือง

เขตนํ้ากร่อย คือ พื้นที่ถัดจากนํ้าเค็มเข้ามาประมาณ ๓ กิโลเมตร ได้แก่ ในเขตอัมพวา และอำเภอเมืองฯ

เขตนํ้าจืด คือ พื้นที่ถัดจากเขตนํ้ากร่อย สภาพเป็นนํ้าจืดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ในการอุปโภคและบริโภค ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภออัมพวาตอนเหนือ และอำเภอบางคนทีทั้งหมด

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากอ่าวไทย และทะเลจีนใต้พัดเอาฝนมาตกในฤดูฝนมากพอสมควร ประกอบกับอยู่ใกล้ทะเลจึงมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ ในฤดูหนาวจึงไม่หนาวจัดและฤดูร้อนก็ไม่ร้อนจัดอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ ๒๘.๑ องศาเซลเซียส ในปีหนึ่งมี ๓ ฤดู คือ

ฤดูร้อน ช่วงเดือนมีนาคม - กลางเดือนมิถุนายน

ฤดูฝน ช่วงกลางเดือนกรกฎาคม - เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว ช่วงเดือนพฤศจิกายน - กลางเดือนกุมภาพันธ์

๑.๓ ข้อมูลการปกครอง

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งการปกครอง เป็น ๓ อำเภอ ๓๖ ตำบล ๒๘๔ หมู่บ้าน ๒๔ ชุมชน

๑. อำเภอเมืองสมุทรสงคราม มีเนื้อที่ ๑๖๙.๐๕๗ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๒. อำเภออัมพวา มีเนื้อที่ ๑๗๐.๑๖๔ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๔๑ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๓. อำเภอบางคนที มีเนื้อที่ ๗๗.๔๘๖ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๙ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

อำเภอเมือง		อำเภออัมพวา		อำเภอบางคนที	
ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
แม่กลอง	๑๔ (ชุมชน)	อัมพวา	๑๐ (ชุมชน)	กระดังงา	๑๓ หมู่บ้าน (๕ ชุมชน)
บางขันแตก	๑๒	สวนหลวง	๑๕	บางสะแก	๗
ลาดใหญ่	๑๒	ท่าคา	๑๒	บางยี่รงค์	๑๐
บ้านปรก	๑๑	วัดประดู่	๑๐	โรงหีบ	๙
บางแก้ว	๑๐	เหมืองใหม่	๑๐ หมู่บ้าน (๕ชุมชน)	บางคนที	๙
ท้ายหาด	๖	บางช้าง	๙	ดอนมะโนรา	๘

อำเภอเมือง		อำเภออัมพวา		อำเภอบางคนที	
ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
แหลมใหญ่	๘	แควอ้อม	๘	บางพรหม	๘
คลองเขิน	๙	ปลายโพงพงา	๙	บางกุ้ง	๗
คลองโคน	๗	บางแค	๗	จอมปลวก	๗
นางตะเคียน	๗	แพรกหนามแดง	๖	บางนกแขวก	๗ หมู่บ้าน (๕ ชุมชน)
บางจะเกร็ง	๕	ยี่สาร	๕	ยายแพง	๕
		บางนางลี่	๕	บางกระบือ	๕
				บ้านปราโมทย์	๖
รวม	๑๑ ตำบล ๘๗ หมู่บ้าน ๑๔ ชุมชน ๓๖,๗๗๒ บ้าน	รวม	๑๒ ตำบล ๙๖ หมู่บ้าน ๑๐ ชุมชน ๑๕,๕๙๑ บ้าน	รวม	๑๓ ตำบล ๑๐๑ หมู่บ้าน ๑๐,๑๗๕ บ้าน
รวมทั้งสิ้น ๓๖ ตำบล ๒๘๔ หมู่บ้าน ๒๔ ชุมชน ๖๒,๕๘๓ บ้าน					

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม ข้อมูล ณ ธันวาคม ๒๕๕๘

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งการปกครอง เป็น ๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๙ เทศบาล ๒๖ องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑ แห่ง

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม

๒. เทศบาล จำนวน ๙ แห่ง

อำเภอเมืองสมุทรสงคราม มี ๒ เทศบาล

- เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เนื้อที่ ๘.๐ ตารางกิโลเมตร
- เทศบาลตำบลบางจะเกร็ง เนื้อที่ ๖.๖๕ ตารางกิโลเมตร

อำเภออัมพวา มี ๓ เทศบาล คือ

- เทศบาลตำบลอัมพวา เนื้อที่ ๒.๕ ตารางกิโลเมตร
- เทศบาลตำบลเหมืองใหม่ เนื้อที่ ๖.๗ ตารางกิโลเมตร
- เทศบาลตำบลสวนหลวง เนื้อที่ ๖.๕ ตารางกิโลเมตร

อำเภอบางคนที มี ๔ เทศบาล คือ

- เทศบาลตำบลบางนกแขวก เนื้อที่ ๓.๗๕ ตารางกิโลเมตร
- เทศบาลตำบลกระดังงา เนื้อที่ ๑.๓ ตารางกิโลเมตร
- เทศบาลตำบลบางกระบือ เนื้อที่ ๔.๒๖ ตารางกิโลเมตร
- เทศบาลตำบลบางยี่รงค์ เนื้อที่ ๙.๐๒ ตารางกิโลเมตร

๓. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๖ แห่ง

- อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ๙ แห่ง
- อำเภออัมพวา ๑๐ แห่ง
- อำเภอบางคนที ๗ แห่ง

อำเภอ		
อำเภอเมืองสมุทรสงคราม	อำเภออัมพวา	อำเภอบางคนที
อบต. คลองเขิน	อบต. แควอ้อม	อบต. กระจ่าง
อบต. คลองโคน	อบต. ท่าคา	อบต. จอมปลวก
อบต. ท่าหาด	อบต. บางแค	อบต. ดอนมะโนรา
อบต. นางตะเคียน	อบต. บางช้าง	อบต. บางคนที
อบต. บางแก้ว	อบต. บางนางลี่	อบต. บางพรม
อบต. บางขันแตก	อบต. ปลายโพรงพาง	อบต. บางสะแก
อบต. บ้านปรก	อบต. แพรกหนามแดง	อบต. โรงทึบ
อบต. ลาดใหญ่	อบต. ยี่สาร	
อบต. แหลมใหญ่	อบต. วัดประดู่	
	อบต. เหมืองใหม่	
๙ แห่ง	๑๐ แห่ง	๗ แห่ง

ที่มา : กรมการปกครอง ข้อมูล ณ ธันวาคม ๒๕๕๙

๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรดิน

จังหวัดสมุทรสงครามมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลที่ได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดังนั้น ดินในบริเวณนี้จึงมีที่กำเนิดมาจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเล และตะกอนแม่น้ำซึ่งประกอบด้วยดินชุดต่างๆ ได้แก่ ดินชุดท่าจีน ดินคล้ายดินชุดสมุทรปราการที่เค็มจัด ดินชุดสมุทรสงคราม ดินชุดสมุทรปราการ ดินชุดบางกอก ดินชุดบางกอกที่เกิดในที่ลุ่ม ดินชุดธนบุรี และดินชุดดำเนินสะดวก

ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดสมุทรสงครามอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ชายเลนตลอดแนวฝั่งทะเล ติดอ่าวไทยระยะทาง ๒๕.๒๐ กิโลเมตร พื้นที่ป่าชายเลนดั้งเดิมอยู่บริเวณชายทะเลท้องที่อำเภอเมืองฯ และอำเภออัมพวา มีเขตติดต่อกับพื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดสมุทรสาครทางทิศตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้านหนึ่งติดกับพื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดเพชรบุรี ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้อีกด้านหนึ่งมีแม่น้ำแม่กลองตัดผ่านกลาง แบ่งพื้นที่ป่าออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งอยู่ในท้องที่ตำบลบางแก้ว และตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมืองฯ อีกส่วนหนึ่งอยู่ในท้องที่ ตำบลแหลมใหญ่ ตำบลคลองโคน อำเภอเมืองฯ และตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา

ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง

จังหวัดสมุทรสงคราม มีความยาวของชายฝั่งมีประมาณ ๒๕ กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่ไม่มีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำพวกหอยทะเลและปะการัง มีเพียงแต่ป่าชายเลน

๑.๕ ลักษณะทางสังคม การศึกษา

๑.๕.๑ ด้านการประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและกสิกรรม ได้แก่ การทำสวนมะพร้าว การทำสวนผลไม้ ลิ้นจี่ ส้มโอ กล้วย พืชผักต่างๆ ในเขตอำเภออัมพวาจะมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอบางคนที และอำเภอเมืองสมุทรสงคราม พืชที่เป็นทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มะพร้าว ลิ้นจี่ ส้มโอ และทำนาบ้างเล็กน้อย นอกจากนี้ ประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล ส่วนมากมีอาชีพ การทำประมง ซึ่งสามารถสร้างรายได้หลักให้แก่จังหวัดจำนวนมาก ทั้งนี้ มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนทั้งหมด

ประมาณ ๑๖,๒๕๗ บาทต่อเดือน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศและมีรายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนประมาณ ๑๖,๕๕๘ บาทต่อเดือน

๑.๕.๑ ด้านศึกษา

จังหวัดสมุทรสงครามมีจำนวนสถานศึกษา รวมจำนวน ๑๐๔ แห่ง อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จำนวน ๔๗ แห่ง ในอำเภอบางคนที จำนวน ๒๑ แห่ง และในอำเภออัมพวา จำนวน ๓๖ แห่ง ทั้งนี้ จังหวัดมีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัด จำนวน ๓ แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรสงคราม วิทยาลัยการอาชีพอัมพวา นอกจากนี้ มีสถานศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจำนวน ๒ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาลัยเขตสมุทรสงครามและสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ตารางจำนวนสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา สังกัดและอำเภอ จังหวัดสมุทรสงคราม

อำเภอ	สังกัด	จำนวนสถานศึกษา							
		อนุบาล - ประถม	อนุบาล - ม.ต้น	อนุบาล - ม.ปลาย	ประถม - ม.ต้น	ประถม - ม.ปลาย	ม.ต้น - ม.ปลาย	ปวช .- ปวส.	รวม
เมืองฯ	สพป.	๒๔	๗	-	-	-	-	-	๓๑
	สพม.	-	-	-	-	-	๓	-	๓
	สช.	๔	๒	-	-	-	-	-	๖
	อปท.	๓	-	๒	-	-	-	-	๕
	สอศ.	-	-	-	-	-	-	๒	๒
รวม	๓๑	๙	๒	-	-	-	๓	๒	๔๗
บาง คนที	สพป.	๑๖	๒	-	-	-	-	-	๑๘
	สพม.	-	-	-	-	-	๒	-	๒
	สช.	-	๑	-	-	-	-	-	๑
	อปท.	-	-	-	-	-	-	-	-
	สอศ.	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	๑๖	๓	-	-	-	-	๒	-	๒๑
อัมพวา	สพป.	๑๘	๖	-	-	-	-	-	๒๔
	สพม.	-	-	-	-	-	๔	-	๔
	สช.	๓	-	-	๑	-	-	-	๔
	อปท.	๓	-	-	-	-	-	-	๓
	สอศ.	-	-	-	-	-	-	๑	๑
รวม	๒๔	๖	-	๑	-	-	๔	๔	๓๖
รวม ทั้งหมด	สพป.	๕๘	๑๕	-	-	-	-	-	๗๓
	สพม.	-	-	-	-	-	๙	-	๙
	สช.	๗	๓	-	๑	-	-	-	๑๑
	อปท.	๖	-	๒	-	-	-	-	๘
	สอศ.	-	-	-	-	-	-	๓	๓
รวม	๗๑	๑๘	๒	๑	-	-	๙	๓	๑๐๔

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

๑.๖ ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

จังหวัดสมุทรสงคราม มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เก่าแก่ที่สุด ระบุว่า เป็นเมืองที่มีมาตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นชุมชนขนาดเล็กที่ขึ้นตรงต่อเมืองราชบุรีระยะหนึ่ง ก่อนเป็นเมืองขนาดใหญ่และมีความเจริญรุ่งเรือง ด้านใต้ของจังหวัดติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี แหล่งโบราณคดีที่สำคัญของภูมิภาคนี้เกิดขึ้นจาก อิทธิพลทางธรรมชาติ และความเชื่อความศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาที่มีการพัฒนากันมาต่อเนื่อง ทำให้เกิดการสั่งสมวัฒนธรรม ปรากฏร่องรอยทางวัฒนธรรมที่หลงเหลือให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ซึ่งเห็นได้ตามศาสนสถานทางพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

๑.๖.๑ ด้านศาสนา

จังหวัดสมุทรสงคราม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยโครงสร้างทางสังคมของประชากรในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วยผู้มีเชื้อชาติไทยเป็นส่วนใหญ่ โดยส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นชาวจีน และมอญ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม จังหวัดสมุทรสงคราม มีสภาพความเป็นอยู่ที่สงบสุขร่มเย็นมาแต่โบราณ มีฐานะค่อนข้างดียึดมั่นในขนบประเพณีและศาสนา วัฒนาอารามมากมายและหนาแน่น นอกจากนี้ ยังมีอารมณศิลป์กับการดนตรี มีนักดนตรีที่มีชื่อเสียงของไทย ถือกำเนิดในจังหวัดสมุทรสงครามอยู่หลายท่านด้วยกัน

ข้อมูล วัด สำนักสงฆ์ โบสถ์คริสต์ มัสยิด พระภิกษุ และสามเณร ในจังหวัดสมุทรสงคราม

อำเภอ	จำนวน วัด (แห่ง)	จำนวน สำนัก สงฆ์	จำนวน โบสถ์คริสต์ (แห่ง)	จำนวน มัสยิด (แห่ง)	จำนวน พระภิกษุ (รูป)		จำนวน สามเณร (รูป)	
					มหานิกาย	ธรรมยุต	มหานิกาย	ธรรมยุต
เมืองสมุทรสงคราม	๓๙	-	๑	-	๖๗๐	๓๔	๒๑	๘
อัมพวา	๔๖	-	-	๑	๕๕๖	๑๐	๒๑	๑
บางคนที	๒๕	-	๑	-	๒๐๗	๒๓	๑	๐
รวม	๑๑๐	-	๒	๑	๑,๔๓๓	๖๗	๔๓	๙

ศาสนาพุทธ

๑. ข้อมูลวัด จำนวน ๑๑๐ วัด แบ่งเป็น วัดหลวง ๕ วัด วัดราษฎร์ ๑๐๕ วัด

๒. วัดพระอารามหลวง จำนวน ๕ วัด ได้แก่

๑. วัดเพชรสมุทรวรวิหาร ตำบลแม่กลอง อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

๒. วัดอัมพวันเจติยาราม ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา

๓. วัดเกตการาม ตำบลโรงหีบ อำเภอบางคนที

๔. วัดเจริญสุขาราม ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที

๕. วัดประดู่พระอารามหลวง ตำบลวัดประดู่ อำเภออัมพวา

๓. รายนามผู้ปกครองสงฆ์

๑. เจ้าคณะจังหวัด (มหานิกาย) พระสมุทรวรชिरโสภณ วัดเพชรสมุทรวรวิหาร ตำบลแม่กลอง อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

๒. เจ้าคณะจังหวัด (ธรรมยุตนิกาย) พระราชธรรมสุธี วัดเกตการาม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

๓. เจ้าคณะอำเภอเมืองสมุทรสงคราม(มหานิกาย) พระราชวรดิฐ วัดเพชรสมุทรวรวิหาร ตำบลแม่กลอง อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

๔. เจ้าคณะอำเภอมัทพวา (มหานิกาย) พระครูสมุทรทิวากรคุณ วัดปากน้ำ ตำบลแควอ้อม อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

๕. เจ้าคณะอำเภอบางคนที (มหานิกาย) พระครูปราโมทย์ปัญญาวัดน์ วัดปราโมทย์ ตำบลบ้านปราโมทย์ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

๖. เจ้าคณะอำเภอจังหวัดสมุทรสงคราม (ธรรมยุติกนิกาย) พระวิบูลศีลาจาร วัดอมรเทพ ตำบลบางกุ้ง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ศาสนาอิสลาม

มัสยิดดำรงอิสลาม เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๙ ตำบลปลายโพงพาง อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ศาสนาคริสต์

๑. คริสตจักรใจสมาน (นิกายโปรเตสแตนต์) เลขที่ ๑๒/๒ ถนนเอกชัย ตำบลแม่กลอง อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

๒. อาสนะวิหารพระแม่บังเกิด (นิกายโรมันคาทอลิก) หมู่ที่ ๗ ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ศาสนสถานตามโครงการลานธรรม ลานวิถีไทย จำนวน ๑๓ แห่ง

๑. อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่

- วัดลาดเป้ง ตำบลนางตะเคียน
- วัดศรีท่าธรรม ตำบลบางจะเกร็ง
- วัดศรีศรีท่าธรรม ตำบลคลองเขิน
- วัดดาวโด้ง ตำบลคลองเขิน
- วัดช่องลม ตำบลบ้านปรก
- วัดเพชรสมุทรวรวิหาร ตำบลแม่กลอง

๒. อำเภอมัทพวา จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่

- วัดเทพประสิทธิ์คณาวาส ตำบลท่าคา
- วัดอมรวดี ตำบลปลายโพงพาง
- มัสยิดดำรงอิสลาม ตำบลปลายโพงพาง

๓. อำเภอบางคนที จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่

- วัดเกตการาม ตำบลโรงหีบ
- วัดกลางเหนือ ตำบลบางกุ้ง
- วัดบางใหญ่ ตำบลกระดังงา
- วัดบางคณทีใน ตำบลบางคนที

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน ๑๑ แห่ง

๑. อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จำนวน ๗ แห่ง ได้แก่

- ศพอ.บางจะเกร็ง ตำบลบางจะเกร็ง

- ศพอ.ธรรมมาวุธาราม ตำบลนางตะเคียน
  - ศพอ.สวนแก้วอุทยาน ตำบลลาดใหญ่
  - ศพอ.จันทร์เจริญสุข ตำบลบ้านปรก
  - ศพอ.ปากลัด ตำบลนางตะเคียน
  - ศพอ.ศรัทธาธรรม ตำบลคลองเขิน
  - ศพอ.ดาวโด้ง ตำบลคลองเขิน
๒. อำเภออัมพวา จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่
- ศพอ.อัมพวันเจติยาราม ตำบลอัมพวา
๓. อำเภอบางคนที จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่
- ศพอ.เกาะใหญ่ ตำบลกระดังงา
  - ศพอ.เจริญสุขาราม ตำบลบางนกแขวก
  - ศพอ.เกตการาม ตำบลโรงหีบ

ข้อมูลชุมชนคุณธรรม/ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๒๒ ชุมชน แยกเป็นรายอำเภอ

๑. อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จำนวน ๑๐ ชุมชน ได้แก่

- วัดเพชรสมุทรวรวิหาร ตำบลแม่กลอง
- วัดศรัทธาธรรม ตำบลบางจะเกร็ง
- วัดสวนแก้วอุทยาน ตำบลลาดใหญ่
- วัดศรีศรัทธาธรรม ตำบลคลองเขิน
- วัดดาวโด้ง ตำบลคลองเขิน
- วัดช่องลม ตำบลบ้านปรก
- วัดจันทร์เจริญสุข ตำบลบ้านปรก
- วัดธรรมาวุธาราม ตำบลนางตะเคียน
- วัดปากลัด ตำบลนางตะเคียน
- วัดลาดเป้ง ตำบลนางตะเคียน

๒. อำเภออัมพวา จำนวน ๕ ชุมชน ได้แก่

- วัดเทพประสิทธิ์คณาวาส ตำบลท่าคา
- วัดอัมพวันเจติยาราม ตำบลอัมพวา
- ชุมชนสวนหลวง ตำบลสวนหลวง
- วัดอมรวดี ตำบลปลายโพงพาง
- มัสยิดดำรงอิสลาม ตำบลปลายโพงพาง

๓. อำเภอบางคนที จำนวน ๗ แห่ง ได้แก่

- วัดเกตการาม ตำบลโรงหีบ
- วัดกลางเหนือ ตำบลบางกุ้ง
- วัดบางคณทีใน ตำบลบางคนที
- วัดเจริญสุขาราม ตำบลบางนกแขวก
- วัดบางใหญ่ ตำบลกระดังงา
- วัดเกาะใหญ่ ตำบลกระดังงา
- ชุมชนบางน้อยนอก ตำบลกระดังงา

๑.๖.๒ ด้านศิลปะ

๑. การเขียนลายเบญจรงค์ คำว่า เบญจรงค์ แปลว่า ห้าสี ชามเบญจรงค์ หมายถึง ชามที่เขียนด้วยสีห้าสี แต่ปรากฏว่ามีตั้งแต่ห้าหรือแปดสี สีเป็นหลักคือ แดง เหลือง ขาว ดำ เขียวหรือน้ำเงิน สีอื่นๆ ก็มี เช่น ชมพู ม่วง แสด น้ำตาล แต่ส่วนใหญ่ถือว่าห้าสี เครื่องถ้วยเบญจรงค์เป็นเครื่องถ้วยเบญจรงค์เป็นเครื่องถ้วยสีขาวที่เขียนลายให้สีตกแต่งโดยใช้วิธีลงยา จึงมีสีนูนเหนือพื้นที่เครื่องถ้วยลายน้ำทอง จัดอยู่ในประเภทเดียวกันแต่เพิ่มสีทองเป็นพื้นหรือแต้มสีทองระหว่างสีเบญจรงค์หรือเขียนเส้นตัดสีทอง

๒. การแสดงหุ่นกระบอก ในจังหวัดสมุทรสงครามเกิดขึ้นที่เมืองสุโขทัยจากคนชื่อ เหน่ง ซึ่งได้เห็นหุ่นจีนไหหลำ จึงเอามาคิดทำหุ่นไทย และคิดกระบวนร้องตามแบบหุ่นไหหลำ มีคนชอบจึงออกเล่นหาเงิน เรียกว่า หุ่นครูเหน่ง

๓. การแกะสลักลายมะพร้าวขอ การแกะมะพร้าวขอไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดเกี่ยวกับการสืบค้นและร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของมะพร้าวขอ ส่วนใหญ่จะได้รับการบอกเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน ว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง แต่ปรากฏเป็นหลักฐานในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย สมัยสมเด็จพระเจ้าเสือ ครูเฮงซึ่งเป็นช่างแกะสลักฝีมือดี มีนิสัยชอบปลอมตัวเป็นขอทานเที่ยวพวยเรือสี่ขอ ส่วนขอที่สำคัญในประวัติศาสตร์ คือ ขอสายฟ้าพาด ในรัชกาลที่ ๒

ด้านหัตถกรรม/ช่างฝีมือ

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	การเขียนลายเบญจรงค์ของนายวิรัตน์ ปันสุวรรณ	บางช้าง	อัมพวา
๒	หัวโขนภูเตศวรของนายยุทธศักดิ์ ศิริสวัสดิ์	ปลายโพรงพง	อัมพวา
๓	ผลิตขอจากกะลามะพร้าวของนายสมพร เกตุแก้ว	บางพรหม	บางคนที
๔	ประติมากรรม งานปั้นของนายสังัด ใจพรหม	ยายแพง	บางคนที
๕	สิ่งประดิษฐ์กะลาบรรเลงของนายบรรเลง ยิ้มบุญณะ	บางยี่รงค์	บางคนที

ด้านศิลปะการแสดงและดนตรี

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	ดนตรีไทย	บ้านปรก	เมืองสมุทรสงคราม
๒	แตงวง (วงนรากร)	คลองเขิน	เมืองสมุทรสงคราม
๓	ทำขวัญนาคว	นางตะเคียน	เมืองสมุทรสงคราม
๔	เพลงกล่อมเด็ก	คลองโคน	เมืองสมุทรสงคราม
๕	กลองยาว	บางขันแตก	เมืองสมุทรสงคราม
๖	กลองยาว	ท้ายหาด	เมืองสมุทรสงคราม
๗	กระต๊วแทงเสื่อ	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม
๘	การแสดงดนตรีไทย (วงไทยบรรเลง)	อัมพวา	อัมพวา
๙	การแสดงหุ่นสาย	ยี่สาร	อัมพวา
๑๐	การแสดงดนตรีไทย (วงบ้านดนตรี)	สวนหลวง	อัมพวา

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑๑	แม่ไม้มวยไทย	ท่าคา	อัมพวา
๑๒	การแสดงเดี่ยวซอฮู้ และการแสดงเดี่ยวแซกโซโฟน	วัดประดู่	อัมพวา
๑๓	กลองยาว	เหมืองใหม่	อัมพวา
๑๔	ตรวจประยุกต์ (คณะจุฬาลักษณ์)	บางช้าง	อัมพวา
๑๕	ละครชาตรี	แควอ้อม	อัมพวา
๑๖	เพลงเรือ	ปลายโพงพาง	อัมพวา
๑๗	กลองยาว	ยี่สาร	อัมพวา
๑๘	การแสดงหุ่นกระบอก	บางกุ้ง	บางคนที
๑๙	กะลาซอ	บางพรหม	บางคนที
๒๐	กะลาบรรเลง	บางยี่รงค์	บางคนที
๒๑	รำโทน	จอมปลวก	บางคนที
๒๒	การแสดงหุ่นกะลา	บางพรหม	บางคนที
๒๓	รำไทยทรงดำ	ดอนมะโนรา	บางคนที
๒๔	เพลงฉ่อย	บางสะแก	บางคนที
๒๕	เพลงฉ่อย	บางกุ้ง	บางคนที
๒๖	พายเรือบก	บางยี่รงค์	บางคนที
๒๗	ดนตรีไทย (วง ข.บรรเลงศิลป์)	บางกระบือ	บางคนที

โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนโดยกรมศิลปากร จำนวน ๑๔ แห่ง

วัด	ตำบล	อำเภอ	ขึ้นทะเบียน
๑. เขายี่สาร	ยี่สาร	อัมพวา	พ.ศ. ๒๔๗๘
๒. เพชรสมุทรวรวิหาร	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม	พ.ศ. ๒๔๙๘
๓. อัมพวันเจติยาราม	อัมพวา	อัมพวา	พ.ศ. ๒๕๐๐
๔. เกตการาม	โรงทึบ	บางคนที	พ.ศ. ๒๕๓๙
๕. บางกุ้ง	บางกุ้ง	บางคนที	พ.ศ. ๒๕๓๙
๖. พวงมาลัย	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม	พ.ศ. ๒๕๓๙
๗. ปากน้ำ	แควอ้อม	อัมพวา	พ.ศ. ๒๕๓๙
๘. วิหารวัดแม่่น้ำ	บางขันแตก	เมืองสมุทรสงคราม	พ.ศ. ๒๕๓๙
๙. วัดบางพลับ	บางพรหม	บางคนที	พ.ศ. ๒๕๓๙
๑๐. ตรีจินดาวัฒนาราม	บางกุ้ง	บางคนที	พ.ศ. ๒๕๓๙
๑๑. บางกะพ้อม	อัมพวา	อัมพวา	พ.ศ. ๒๕๓๙
๑๒. อินทาราม	เหมืองใหม่	อัมพวา	พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๓. บางแคใหญ่	แควอ้อม	อัมพวา	พ.ศ. ๒๕๔๑
๑๔. นางตะเคียน	คลองเขิน	เมืองสมุทรสงคราม	พ.ศ. ๒๕๔๓

๑.๖.๓ ด้านวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรม

๑. ประเพณีประจำปี ได้แก่ สงกรานต์ สารทไทย ตรุษไทย ลอยกระทง วันขึ้นปีใหม่ โดยประเพณีสงกรานต์ มีการทำบุญตักบาตร ปลอยนก ปลอยปลา และนิยมทำขนมแจกเพื่อนบ้านและญาติมิตร สมัยก่อนนิยมทำ ข้าวเหนียวแดง ข้าวเหนียวมะม่วง และมีการละเล่นพื้นบ้านที่สนุกสนาน เช่น สะบ้า ประทัดว่าว ซักกะเย่อ ตะกร้อลอดบ่วง ไต่เสาน้ำมัน แต่ในปัจจุบันคงเหลือแต่ กิจกรรม การสงฆ์น้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่

๒. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ได้แก่ การบรรพชา อุปสมบท การทอดกฐิน การถวายสลากภัต การถวายผ้าป่า นมัสการปิดทองพระพุทธรูปและรอยพระพุทธรูป ประเพณีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณี งานทิ้งกระจาด ประเพณีการถวายสลากภัต

๓. ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นประเพณีของชาวประมงที่ทำพิธีเพื่อการเสี่ยงทายในการทำประมง โดยจัดทำเรือสำเภาจำลองแล้วนำไปลอยในทะเลเพื่อเสี่ยงทายว่าถ้าเรือล่องไปได้โดยดี ในปีนั้น ๆ การทำประมงจะดี ถ้าเรือสำเภาจมน้ำทำนายว่าการทำประมงในปีนั้นไม่ดี โดยมีการจัดกิจกรรม มีมหรสพต่าง ๆ เรือสำเภาจำลองตามความเชื่อของชาวประมง แห่งพ่อขุน(สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านบูชา)และแห่เรือสำเภาจำลองแล้วนำไปลอยกลางทะเลเพื่อทำการเสี่ยงทาย

๔. ประเพณีสืบชะตาดอนหอยหลอด เป็นพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากการทับถมของตะกอนปากแม่น้ำแม่กลองไหลจากต้นน้ำจังหวัดกาญจนบุรี และลงปากอ่าวทะเลที่จังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้ดอนหอยหลอดมีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งทำมาหากินของชุมชน แต่ในปัจจุบันนี้มีการพัฒนาได้กระหน่ำเข้ามาอย่างไม่หยุดยั้งทำให้ดอนหอยหลอดเริ่มเสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อหอยหลอดและสัตว์น้ำอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่มีปริมาณที่ลดลงและมีผลต่อเนื่องไปถึงคนในชุมชนที่มีอาชีพเก็บหอยหลอด จึงมีการจัดกิจกรรมสืบชะตาดอนหอยหลอดขึ้น เพื่อผลักดันชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรักษา พื้นฟู ดอนหอยหลอดให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมือนในอดีต

๕. ประเพณีไทยทรงดำ เป็นประเพณีของชาวไทยทรงดำที่มีอยู่ชุมชนหนึ่งในจังหวัด เป็นการจับบะสังสรรค์ของชาวไทยทรงดำในบริเวณจังหวัดเพชรบุรี,สมุทรสาคร,สมุทรปราการ,ราชบุรี ฯลฯ กิจกรรมร่วมรับประทานอาหารพื้นบ้านตามแบบชาวไทยทรงดำ มีการฟ้อนรำตามแบบชาวไทยทรงดำ

๖. ประเพณีอนุรักษ์ข้าว เป็นหนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านของผู้คนในลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ซึ่งปัจจุบันหาผู้ที่มีความชำนาญในการประดิษฐ์ว่าวจุฬาได้ไม่มากนัก จึงมีการถ่ายทอดวิชาความรู้ในการทำว่าว และมีการแข่งขันชักว่าว

๗. ประเพณีตักบาตรขนมครก เป็นประเพณีท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณชุมชนตำบลบางพรม ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางพรม และพระครูวิมลสมุทฺธิกิจ เจ้าคณะตำบลบางพรม เจ้าอาวาสวัดแก่นจันทร์เจริญ มีความปรารถนาในการสืบต่อวัฒนธรรมประเพณีตักบาตรขนมครกของตำบลบางพรมให้เป็นตำนานยืนยาวสืบไปในอนาคตกาล มีกิจกรรม ดังนี้ การตักบาตรขนมครก แข่งขันกินขนมครก แข่งขันไม้แป้ง แข่งขันชุดมะพร้าว ระบายขนมครก ประกวดอาหารพื้นบ้าน

๘. ประเพณีลอยกระทงกาบกล้วยเมืองแม่กลอง เป็นประเพณีที่ห่างหายไปกว่า ๕๐ ปี และได้มีการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้ง วิธีทำกระทงกาบกล้วย จะนำต้นกล้วยมาทำกระทงโดยการหั่นเป็นท่อน ๆ แล้วลอกที่ละกาบ และนำธูปมาจุ่มน้ำมันยาง มาฝั่งแดดจนแห้งใช้เวลา ๒ - ๓ วัน แล้วปักลงบนกาบกล้วย จุดธูปแล้วปลอยลอยไปตามสายน้ำเป็นระยะตามแนวลำน้ำแม่กลอง ในงานประเพณีลอยกระทงกาบกล้วย มีกิจกรรมดังนี้ ลอยกระทงกาบกล้วย การแสดงหุ่นกระบอก การละเล่นพื้นบ้าน การประกวดกระทงสวยงาม

ข้อมูลด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ในพื้นที่ ๓ อำเภอ

ที่	รายการ	ตำบล	อำเภอ
๑	ประเพณีนมัสการและสงฆ์หลวงพ่อบ้านแหลม	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม
๒	ประเพณีทำบุญกลางบ้าน	แหลมใหญ่	เมืองสมุทรสงคราม
๓	ประเพณีสี่พระตาดอนหอยหลอด	บางจะเกร็ง	เมืองสมุทรสงคราม
๔	ประเพณีไทยทรงดำ	นางตะเคียน	เมืองสมุทรสงคราม
๕	ประเพณีทำบุญสงกรานต์	คลองเขิน	เมืองสมุทรสงคราม
๖	ประเพณีสงกรานต์	คลองโคน	เมืองสมุทรสงคราม
๗	ประเพณีชักพระ-แข่งเรือพาย	บางขันแตก	เมืองสมุทรสงคราม
๘	ประเพณีสงกรานต์	ท้ายหาด	เมืองสมุทรสงคราม
๙	ประเพณีลอยกระทง	บ้านปรก	เมืองสมุทรสงคราม
๑๐	ประเพณีลอยกระทงกาบกล้วย	อัมพวา	อัมพวา
๑๑	ประเพณีทอดผ้าป่าทางน้ำ	อัมพวา	อัมพวา
๑๒	ประเพณีอนุรักษ์ว่าวไทย	บางนางลี่	อัมพวา
๑๓	ประเพณีลอยกระทงกาบกล้วย	สวนหลวง	อัมพวา
๑๔	ประเพณีตักบาตรทางน้ำ	ท่าคา	อัมพวา
๑๕	ประเพณีแห่เทียนพรรษา	วัดประดู่	อัมพวา
๑๖	ประเพณีตักบาตรเทโว	เหมืองใหม่	อัมพวา
๑๗	ประเพณีสงฆ์หลวงพ่อบ้านเนื่อง วัดจุฬามณี	บางช้าง	อัมพวา
๑๘	ประเพณีสืบสานวัฒนธรรม (วันกตัญญู)	ปลายโพงพาง	อัมพวา
๑๙	ประเพณีแข่งว่าว	บางแค	อัมพวา
๒๐	ประเพณีทำบุญกลางบ้าน	แพรกหนามแดง	อัมพวา
๒๑	ประเพณีปิดทองประจำปี	ยี่สาร	อัมพวา
๒๒	ประเพณีสงกรานต์	บางนางลี่	อัมพวา
๒๓	ประเพณีตักบาตรขนมครก	บางพรหม	บางคนที
๒๔	ประเพณีลงแขกกลวงคลอง	บางคนที	บางคนที
๒๕	ประเพณีปิดทองวัดปราโมทย์	บ้านปราโมทย์	บางคนที
๒๖	ประเพณีสลากภัต	บางนกแขวก	บางคนที
๒๗	ประเพณีทิ้งกระจาด	บางนกแขวก	บางคนที
๒๘	ประเพณีลอยกระทงสายสี่	กระดังงา	บางคนที
๒๙	ประเพณีแข่งว่าวช่วงสงกรานต์	ดอนมะโนรา	บางคนที
๓๐	ประเพณีแห่เทียนพรรษา	บางสะแก	บางคนที
๓๑	ประเพณีตักบาตร รอบวิหารวัดตรีจันดาราม	บางกุ้ง	บางคนที
๓๒	ประเพณีปิดทองรอยพระพุทธรูป	จอมปลวก	บางคนที
๓๓	ประเพณีแห่เทียนพรรษา	บางยี่รงค์	บางคนที
๓๔	ประเพณีตักบาตรขนมครก	บางพรหม	บางคนที
๓๕	ประเพณีตักบาตรเทโว (ออกพรรษา)	บ้านปราโมทย์	บางคนที
๓๖	ประเพณีแห่พระ	บางกระบือ	บางคนที
๓๗	ประเพณีการแข่งขันเรือพาย	โรงทับ	บางคนที
๓๘	ประเพณีงานกฐินกล้วยทอด	ยายแพง	บางคนที

ข้อมูลผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย (Cultural Product of Thailand) : CPOT

ประเภท	ชื่อผลิตภัณฑ์	ระดับที่ได้รับการประเมิน		
		เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง
อนุรักษ์	ซออุ	✓		
อนุรักษ์	หัวโขนภูเตศวร	✓		
สร้างสรรค์	กะโหลกไทยธรรม			✓

จังหวัดสมุทรสงคราม มีสภาวัฒนธรรมจังหวัดจำนวน ๑ แห่ง สภาวัฒนธรรมอำเภอ จำนวน ๓ แห่ง และสภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๓๖ แห่ง

ศูนย์วัฒนธรรม จำนวน ๒ แห่ง ดังนี้

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งอยู่ที่โรงเรียนถาวรรานุกูล อำเภอเมืองสมุทรสงคราม

ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอบางคนที ตั้งอยู่ที่ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที

๑.๗ ด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

จังหวัดสมุทรสงคราม มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จำนวน ๔๑ แห่ง โดยแบ่งเป็น

ลำดับที่	รายชื่อ	รายละเอียด	ที่ตั้ง
อำเภอเมืองสมุทรสงคราม			
๑	ดอนหอยหลอด	เป็นสถานที่แห่งเดียวในโลกที่มีหอยหลอดชุกชุมที่สุด มีศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่ชาวสมุทรสงครามเคารพนับถือ	ตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมือง
๒	วัดนางตะเคียน	มีเครื่องหีบอ้อยทำด้วยปูนขนาดใหญ่และเก่าแก่หลายอัน เป็นร่องรอยให้เห็นว่าพื้นที่ในจังหวัดสมุทรสงคราม เคยปลูกอ้อยมาก่อน มีรูปปั้นยักษ์อยู่หน้าโบสถ์และวิหาร	หมู่ ๓ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง
๓	วัดเพชรสมุทร วรวิหาร	มีหลวงพ่อบ้านแหลม เป็นพระพุทธรูปที่ชาวจังหวัดสมุทรสงครามเคารพนับถือมากซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางยืนอุ้มบาตร ขนาดสูง ๑๖๗ เซนติเมตร สร้างตามแบบศิลปะกรุงสุโขทัยตอนปลาย	ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง
๔	วัดพวงมาลัย	มีเจดีย์สมัยหงสาวดี มีวิหารหลวงพ่อกแก้ว เกจิอาจารย์ มีภาพเขียนฝาผนังและมีศาลาจตุรมุข สถาปัตยกรรมงดงามที่สุดภายใน มีภาพเขียนสีแบบโบราณ ยังอยู่ในสภาพดี	ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง
๕	วัดศรัทธาธรรม	หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "วัดมอญ" สร้างขึ้นเมื่อปี ๒๓๔๑พุทธศักราช ด้วยแรงศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวมอญประมาณ ๑๒ ครอบครัว ที่หนีสงครามกลางเมืองในพม่าเข้ามาพึ่ง ความร่มเย็นของแผ่นดินไทย เป็นโบสถ์ไม้สักฝังมุก ภายในวัดมีขนมของชาวมอญกา "ละแม" ที่เรียกว่า "กาละแมรามัญ" จัดจำหน่าย	ตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมือง

ลำดับ ที่	รายชื่อ	รายละเอียด	ที่ตั้ง
๖	วัดบางจะเกร็ง	สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย วัดนี้มี "หลวงพ่อดีลา" พระพุทธรูปโบราณปางนาคปรกที่สำคัญคือมีอายุเก่าแก่ที่สุดเป็น ๑ ใน ๓ ขององค์ประเทศไทย	ตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมือง
๗	ตลาดร่มหุบ	ตลาดร่มหุบหรืออีกสองชื่อว่าตลาดรถไฟและตลาดแม่กลอง อยู่ติดกับสถานีรถไฟแม่กลอง ตลาดนี้จะคึกคักมากเวลารถไฟมาเพราะว่าพ่อค้า แม่ค้าจะตั้งแผงกันข้างรถไฟ ลูกค้าก็อาศัยทางรถไฟสำหรับจับจ่ายใช้สอย	ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง
๘	อนุสรณ์สถานแผ่นดินสยาม อิน - จัน	ตั้งอยู่ที่ ต.ลาดใหญ่ ภายในเป็นลานกว้าง มีอนุสรณ์สถานแผ่นดิน อิน-จัน ตั้งอยู่กลางลานด้านหน้ามีสระน้ำขนาดใหญ่	ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง
๙	ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	ตั้งอยู่ที่บ้านคู่มือ ต.บางจะเกร็ง อ.เมือง ด้วยความที่เป็นจังหวัดมีพื้นที่ติดทะเล มีชาวประมงที่ดำรงชีวิตอยู่กับท้องทะเลจึงเคารพและศรัทธา "เสด็จเตี้ย" หรือ "พลเรือเอกพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์" พระบิดาแห่งกองทัพเรือ เป็นอย่างมาก	ตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมือง
๑๐	วัดธรรมารุธรรม	ตั้งอยู่ตำบลนางตะเคียน มีความน่าสนใจได้แก่อุโบสถหลังงามและพระประธานในอุโบสถปางมารวิชัย	ตำบลนาง ตะเคียน อำเภอเมือง
๑๑	วัดช่องลม	ตั้งอยู่ตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ภายในวัดมีศาลาการเปรียญทรงไทยโบราณ หลวงพ่อบ้านแหลมสูง ๗ เมตรและหลวงปู่ทวดโพธิสัตว์โตงคี่ใหญ่ให้พุทธศาสนิกชนสักการะ	ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง
อำเภออัมพวา			
๑	อุทยาน ร๒.	อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานอันเป็นนิเวศสถานที่พระราชสมภพในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ภายในอุทยานมีอาคารและห้องแสดงศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ลานแสดงละครและโขงกลางแจ้ง บริเวณพื้นที่ปลูกและตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้ในวรรณคดี และบริเวณริมน้ำ	ตามทางหลวง สาย ๓๒๕ ไป ๖ กม.ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
๒	ตลาดน้ำอัมพวา	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันมีตลาดน้ำ ยามเย็น มีเรือนแพริมน้ำเป็นสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์ เรือนแพบางส่วนเป็นของมูลนิธิชัยพัฒนา และมีบริการล่องเรือ ชมหิ่งห้อย	ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
๓	ตลาดน้ำท่าคา	เป็นตลาดน้ำเก่าแก่ ยังคงเอกลักษณ์วิถีชีวิตของชาวสมุทรสงครามไว้เป็นอย่างดี สืบเนื่องมาเป็นเวลานาน	ตามทางหลวง สาย ๓๒๕ ไป

ลำดับ ที่	รายชื่อ	รายละเอียด	ที่ตั้ง
		เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนสินค้าชาวสวนกับสินค้าชาวประมง	จนถึง กม.ที่ ๓๒ ไปแยกวัดเกาะ แก้ว
๔	เตาตาล	เป็นสถานที่ทำน้ำตาลมะพร้าว ซึ่งเป็นของเอกชน มีหลายแห่ง เช่น เตาทาหวาน เตาทวี เตาทาลดี เป็นต้น จัดเป็นแหล่งรับนักท่องเที่ยว	ตามทางหลวง สาย ๓๒๕ ตั้งอยู่ ในตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
๕	วัดอัมพวันเจติยาราม	เป็นสถานที่ประสูติของ ร.๒.มีพระบรมราชานุสาวรีย์ มีพระปรมาภิไธยรูปบานบน เป็นที่ประดิษฐานพระศรีรังคารของพระองค์ ในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพระราชประวัติ ร.๒. บทละครนอกที่เป็นพระราชนิพนธ์ บานประดู หน้าต่าง บันทึกลิลปะเกี่ยวกับไม้ตัดของไทย เป็นจิตรกรรมภาพเขียนที่ใช้ศิลปะการเขียนภาพในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
๖	วัดบางกะพ้อม	มีวิหารแบบแก่งจันเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรบาทสี่รอยตรงกลางเป็นไม้ประดับมุก มีขนาดใหญ่สวยงามมาก มีจิตรกรรมฝาผนังเป็นศิลปะปูนปั้นสวยงาม เล่าเรื่องพระพุทธรประวัติและแทรกชีวิตความเป็นอยู่ของเมืองสมุทรสงครามในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีหลวงพ่อกงเป็นเกจิอาจารย์ชื่อดัง มีแก่งเรือของหลวงพ่อกงทำด้วยไม้สัก	ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
๗	วัดช้างเผือก	มีหอพระไตรปิฎกมีหนังสือตำราไทยจำนวนมาก เป็นสูตร ยาสมุนไพรซึ่งทางวัดได้จัดทำโครงการอบสมุนไพรเป็นที่นิยมของประชาชนมาก และมีสมุนไพรนานาชนิดเป็นแหล่งเรียนรู้	หมู่ ๕ ตำบลบาง ช้าง อำเภออัมพ วา
๘	วัดจุฬามณี	เป็นโบราณสถานสร้างในสมัยพระเจ้าอยู่หัว มีพระอุโบสถทำด้วยหินอ่อน เกี่ยวข้องกับราชินิกุลบางช้าง มีจิตรกรรมฝาผนังงดงามมาก มีหลวงพ่อเนือง เป็นเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ริมคลองอัมพวา หมู่ ๙ ตำบลบาง ช้าง อำเภออัมพวา
๙	วัดเขายี่สาร	วัดในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาอยู่บนเขายี่สาร มีพระพุทธรูป ขนาดใหญ่ในพระอุโบสถ มีวิหารรอย พระพุทธรบาท มีศาลหลวงปู่ศรีราชา มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่น่าสนใจ	หมู่ ๑ ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา
๑๐	วัดภุมรินทร์กุฎีทอง	มีกุฎีทอง และพิพิธภัณฑ์เครื่องใช้ของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ครั้งเป็นสามัญชน พระพุทธรูป และของโบราณมากมาย	หมู่ ๘ ตำบลสวน หลวง อำเภออัมพ วา
๑๑	วัดประดู่	ร เคยเสด็จประพาสต้นมาประทับที่นี่ ๕.มีต้นสะเดา	หมู่ ๒ ตำบลวัด

ลำดับ ที่	รายชื่อ	รายละเอียด	ที่ตั้ง
		เก่าแก่ที่ผูกเรือประทับเป็นหลักฐานและมีพิพิธภัณฑ เครื่องใช้ของร๕. และสมเด็จพระหลวงชุมพรเขตอุดม ศักดิ์ถวายไว้เป็นจำนวนมาก และยังเป็นพิพิธภัณฑที่ ดินสอพองซึ่งเป็นภูมิปัญญาของพระมหาสุรศักดิ์ เจ้า อาวาสองค์ปัจจุบันจัดทำไว้เป็นจำนวนมาก และยังมี ภาพเขียนปริศนาธรรมเก่าแก่	ประตู อำเภ อัมพวา
๑๒	วัดบางแคใหญ่	มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่น่าสนใจ ได้แก่ พระ อุโบสถ หลังใหญ่อายุกว่า ๑๕๐ ปี ด้านหน้ามีเจดีย์ เหลี่ยมย่อมุมสิบสองศิลปะสมัยกรุงศรีอยุธยา พระ ประธานในอุโบสถปางมารวิชัย ปั้นด้วยศิลาแลง มีธรรม เจดีย์ ๗ องค์สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๕ มีกำแพงแก้ว ล้อมรอบ และบนฝาประจัน (ฝากั้นห้อง) ภูมิสงฆ์มีภาพ จิตรกรรมฝาผนังที่เขียนด้วยสีฝุ่นผสมกาว เขียนในปลาย สมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นเรื่องราวการทำสงครามไทยพม่า - ซึ่งน่าจะเป็น ครั้งที่ ๒. โปรดให้ไปขัดตาทัพที่ราชบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๔ ซึ่งไม่ได้เปิดให้ชมทั่วไปต้องขอ อนุญาต	ตำบลแควอ้อม อำเภอัมพวา
๑๓	บ้านแมวไทย	เกิดจากการรวมตัวของเพื่อนที่นิยมเลี้ยงแมวไทย เพื่อ ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์แมวไทยให้อยู่คู่กับ ประเทศไทยเป็นสมบัติของชาติตลอดไป และเพื่อ เผยแพร่ความรู้ เรื่องคุณสมบัติและลักษณะที่ถูกต้องของ แมว สนับสนุนด้านการค้นคว้าวิจัย เป็นต้น	ตำบลแควอ้อม อำเภอัมพวา
๑๔	วัดอินทาราม	สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่มาปฏิสังขรณ์ใหม่ใน ร ๓. มีพระพุทธรูปหลวงพ่โตอายุกว่า ปี พระอุโบสถ ๓๐๐ สร้างด้วยหินอ่อนทั้งหลังบานหน้าต่างและบานประตู เป็นไม้สักแกะสลักสุภาพจิตสอนใจ ทำน้ำของวัดเป็น อุทยานปลาตะเพียน นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหาร ปลาได้ โดยส่วนหนึ่งของวัดจัดเป็นศูนย์ฟื้นฟูสภาพจิตใจ ที่ใช้สมุนไพรควบคู่กับการปฏิบัติธรรมรักษาผู้ติดยาเสพ ติด	ตำบลเหมืองใหม่ อำเภอัมพวา
๑๕	วัดปากน้ำ	เป็นวัดเก่าแก่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ ภายในวัดมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ มากมายโดยเฉพาะ “พระพุทธรูปไสยาสน์” ที่ประดิษฐาน อยู่ในวิหารพระพุทธรูปไสยาสน์	ตำบลแควอ้อม อำเภอัมพวา
๑๖	อัมพวาชัยพัฒนานุ รักษ์	ตั้งอยู่บริเวณตลาดน้ำอัมพวา ดำเนินการโดยมูลนิธิชัย พัฒนา ซึ่งให้ความสำคัญกับ “ภูมิสังคม” และ “เศรษฐกิจพอเพียง” ภายในแบ่ง ร้านค้าชุมชน ร้าน	ตำบลอัมพวา อำเภอัมพวา

ลำดับ ที่	รายชื่อ	รายละเอียด	ที่ตั้ง
		ชานชาลา ห้องนิทรรศการชุมชน ศูนย์สาธิต การเกษตร และลานวัฒนธรรม	
๑๗	เบญจรงค์	ใครที่หลงใหลในความสวยงามของเครื่องเบญจรงค์อาทิ ถ้วย จาน ชาม ชุดกาแฟโบราณสมัยอยุธยา และสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเน้นความประณีต ใช้ฟูกันใน การเติมสีแบบนูนงานพันทีสี รวมถึงคุณภาพของน้ำทอง ที่มีอายุการใช้งานนานกว่า จึงทำให้แต่ละผลงาน ค่อนข้างใช้เวลามากตามเติมเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ	ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา
๑๘	วัดทองคู้ง	ตั้งอยู่ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา สิ่งสำคัญที่ควรชม และนมัสการ ได้แก่พระพุทธรูปปางมารวิชัย “หลวงพ่ โต” พระพุทธรูปปางประทานพร พระพุทธรูปบูชาเป็น พระสัมฤทธิ์ของเก่าโบราณ	ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา
๑๙	วัดบางแค่น้อย	วัดนี้โดดเด่นด้วยพระอุโบสถที่มีความงดงามเป็นอย่าง มากนอกจากนี้ยังมี กุฏิทรงไทย อายุ ๑๔๐ ปี และ มณฑปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่น่าสนใจไม่แพ้กัน	ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา
อำเภอบางคนที			
๑	วัดเกตการาม (พระอารามหลวง)	เป็นวัดที่สร้างมาในสมัยโบราณ สันนิษฐานจาก โบราณวัตถุ ซึ่งดูจากพระประธานองค์ปัจจุบันในอุโบสถ เป็นเนื้อศิลาแดง สมัยก่อนไม่มีอุโบสถพระประธานตั้งอยู่ กลางแจ้ง มีต้นไม้ปกคลุมซึ่งสันนิษฐานว่าคงจะเป็นวัด ร้างสร้างก่อนสมัยกรุงธนบุรี	ตำบลโรงหีบ อำเภอบางคนที
๒	อาสนวิหาร แม่พระบังเกิด	เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวคริสตชน ที่อาศัยอยู่บริเวณ นี้ สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๓ เป็นศิลปะแบบโกธิคของ ฝรั่งเศส ประดับตกแต่งได้งดงามโดดเด่นอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ แม่กลอง	ตำบลบางนก แขวก อำเภอบางคนที
๓	ตลาดน้ำบางน้อย	เป็นตลาดน้ำเก่าแก่แห่งหนึ่งได้ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่	ทางหลวงสาย ๓๒๕ ไปจนถึง กม.ที่ ๓๒ ไปแยก วัดเกาะแก้ว
๔	วัดบางกุ้ง	เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นวัดกลางค่าย บางกุ้ง ในสมัยพระเจ้าตากสิน ปัจจุบันเป็นโบสถ์ปรก โพธิ์เป็นที่อัศจรรย์เพราะมีต้นไม้ ๔ ชนิด คือ โพธิ์ ไทร ไกร และกร่าง ปกคลุมหุ้มโบสถ์ที่ชำรุดไว้	หมู่ ๔ ตำบลบาง กุ้ง อำเภอบางคนที
๕	วัดโบสถ์	เป็นวัดเก่าแก่ปลายสมัยอยุธยา มีพระพุทธรูปเก่าแก่ จำนวนมาก	หมู่ ๕ ตำบลบาง กุ้ง อำเภอบาง คนที
๖	วัดเจริญสุขาราม	มีหลวงพ่โตที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นพุทธปฏิมากรเป็น	หมู่ ๕

ลำดับ ที่	รายชื่อ	รายละเอียด	ที่ตั้ง
	วรวิหาร	พระพุทธรูปปางค์มารวิชัย สมัยสุโขทัยเป็นปูชนียวัตถุโบราณแห่งกรมศิลปากร ขนาดหน้าพระเพลากว้าง ๑๗๙. เมตร ส่วนสูงจากพื้นรองรับประทับนั่งถึงยอดพระจุฬามณี ๒๐๙. เมตร หน้าวัดเป็นตลาดนัดและมีอุทยานมัจฉาเป็นแหล่งที่มีปลาตะเพียนชุกชุมที่สุด	ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที
๗	วัดปราโมทย์	มีพระพุทธรูปหลวงพ่อดองค์ใหญ่ปางพระศรีอริยเมตไตรย ขนาดหน้าตักกว้าง ๔ สูงจากฐานถึง เมตร ๑๒. เมตร ๔.๓๒ เคียร	หมู่ ๒ ตำบลบ้านปราโมทย์ อำเภอบางคนที
๘	วัดบางน้อย	สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นสมัยอยุธยาตอนปลาย นักท่องเที่ยวที่เข้ามาวัดนี้ต้องการกราบสักการะ “พระนอนองค์ใหญ่” หรือ “พระพุทธรูปไสยาสน์” ที่ประดิษฐานอยู่ในวิหารหน้าวัด	ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที
๙	ตลาดเก่าบางนกแขวก	ตลาดริมน้ำที่เป็นแหล่งการค้าที่คึกคักในอดีตมีเรือนแถวไม้เก่าแก่อายุกว่า ๑๐๐ ปี เป็นตลาดริมน้ำที่ยาวที่สุดในสมุทรสงคราม วิธีของคนบางนกแขวกยังคงเก็บสบักท่องเที่ยวสามารถมาชมบรรยากาศได้วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์	ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที
๑๐	พญาซอ	ที่แห่งนี้เป็นที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะลุ่มแม่น้ำแม่กลองเป็นที่ผลิตซอและยังส่งเสริมการเซ็ดหุ่นกะลา หนึ่งใหญ่เป็นต้น หากสนใจเข้าชมควรติดต่อล่วงหน้าผ่านมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อความสงบของศิลปิน	ตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที
๑๑	วัดไทร	สิ่งสำคัญที่ควรชมและนมัสการได้แก่ อุโบสถเก่าแบบมหาอุทม์ก่อด้วยอิฐโบราณ เจดีย์โบราณ ๘ องค์	ตำบลกระดังงา อำเภอบางคนที

ส่วนที่ ๒

สถานภาพด้านการส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม

ในสังคมไทยมีปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคน ทั้งในระดับ นักรบการเมือง ข้าราชการ หรือคนในแวดวงอาชีพต่าง ๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันนี้คือ การทุจริตคอร์รัปชันการก่ออาชญากรรม การประพฤติผิดหรือละเมิดระเบียบวินัยการจราจร การเสพและการค้ายาเสพติด ซึ่งแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา เป็นต้น ปัจจุบันปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไร้พรมแดน และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ยังส่งผลถึงเด็กเยาวชน และประชาชนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้หลงผิด และมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ขาดระเบียบวินัย ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็กเยาวชนและประชาชนในสังคมที่จะต้านทานกับปัญหา ต้องขาดความมั่นคงจนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมา

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม

การจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของสภาพแวดล้อม ที่จะส่งผลต่อการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และศักยภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล เพราะฉะนั้น ในการจัดทำแผนแม่บทฯ นี้ จึงได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพในการส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดสมุทรสงครามใน ๔ ด้าน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) จุดแข็ง(Strengths)

๑. มีศาสนสถานหลากหลาย และครอบคลุมทุกพื้นที่
๒. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง
๓. มีสถาบันการศึกษาทุกระดับ
๔. คนสมุทรสงครามมีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด
๕. ทุกครัวเรือนมีเศรษฐกิจที่มั่นคง
๖. มีความสงบสุข ร่มเย็น
๗. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

(๒) จุดอ่อน(Weaknesses)

๑. ไม่มีเอกลักษณ์ด้านการแต่งกาย
๒. เยาวชนในจังหวัดขาดความตระหนักในเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
๓. ศาสนสถานบางแห่งเน้นด้านพุทธพาณิชย์
๔. ขาดการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงาน
๕. ขาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
๖. คนต่างถิ่นที่มาทำธุรกิจไม่เข้าใจบริบทของชุมชน

(๓) โอกาส(Opportunities)

๑. มีต้นทุนทางวัฒนธรรมเข้มแข็ง
๒. รัฐบาลให้ความสำคัญในการส่งเสริมสังคมคุณธรรม
๓. ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญในงานด้านวัฒนธรรม
๔. ศาสนสถานพึ่งตนเองได้

(๔) ข้อจำกัด (Threats)

๑. เส้นทางการคมนาคมในพื้นที่คับแคบและไม่สะดวก
๒. การจราจรแออัด
๓. ขาดพื้นที่สาธารณะในการประกอบกิจกรรม
๔. ขาดการทำงานแบบมีส่วนร่วม
๕. ความเจริญทางเทคโนโลยีมีผลให้สังคมมีความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม**วิสัยทัศน์**

จังหวัดสมุทรสงครามมีความพอเพียง สืบสานความเป็นไทย มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสา
อย่างยั่งยืน

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมให้คนสมุทรสงครามนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต
ประจำวัน
๒. รณรงค์สร้างค่านิยมความเป็นไทยให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น
๓. ส่งเสริมให้นำหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสาอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

จังหวัดสมุทรสงคราม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการดำรงชีวิต
สืบสานอัตลักษณ์ความเป็นไทย นำหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต
จิตอาสาอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรม

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๓ ยุทธศาสตร์
และแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสงคราม
ประกอบด้วย ๖ กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑	ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันครอบครัว
กลยุทธ์ที่ ๒	ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันการศึกษา
กลยุทธ์ที่ ๓	ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันศาสนา
กลยุทธ์ที่ ๔	ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐและเอกชน
กลยุทธ์ที่ ๕	ส่งเสริมการใช้วัฒนธรรมไทยเป็นฐานในการเสริมสร้างคุณธรรม
กลยุทธ์ที่ ๖	ส่งเสริมการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ รณรงค์สร้างค่านิยมความเป็นไทยให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑	รณรงค์การแต่งกาย อาหาร การละเล่น ศิลปะและวัฒนธรรม ตามวิถีท้องถิ่น
กลยุทธ์ที่ ๒	ปลูกฝังค่านิยมให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมให้นำหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสา
อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ ๑ รมรณรงค์ให้คนสมุทรสงครามเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ
อย่างเคร่งครัด
- กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้ศาสนสถานจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง
- กลยุทธ์ที่ ๓ จัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มีวินัย ซื่อสัตย์
สุจริต จิตอาสา

ตัวชี้วัด (Key Performance Indicators)

๑) ระยะสั้น กำหนดกรอบระยะเวลา ๑ ปี (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๐)

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)
จึงได้กำหนดตัวชี้วัดในการส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดสมุทรสงคราม ตามแผนยุทธศาสตร์คุณธรรมจังหวัด
สมุทรสงคราม ดังนี้

๑. ทุกหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)
๒. ทุกหน่วยงานมีแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน
๓. บุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน
ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน ได้รับการอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น
๔. มีหน่วยงานกำกับ ติดตาม ส่งเสริม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรในภาคส่วน
ต่าง ๆ
๕. ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินชีวิตบนรากฐานความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์
๖. เกิดชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม หน่วยงานคุณธรรม อย่างน้อย จำนวน ๓ ชุมชน/
องค์กร/หน่วยงาน ต้นแบบ

๒) ระยะยาว กำหนดกรอบระยะเวลา ๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔)

๑. ทุกหน่วยงาน/องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการส่งเสริมคุณธรรม
ในจังหวัดสมุทรสงคราม เช่น กำหนดกรอบนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมภายในองค์กร วางแผนงาน จัดทำ
โครงการ กิจกรรมเสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้แก่สังคม มีความรับผิดชอบต่อ
สังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการที่ดี อยู่บนหลักพอประมาณที่ต้องไม่เบียดเบียน
ตนเอง และไม่เบียดเบียนสังคม มีการยกย่องเชิดชูบุคคลและองค์กรผู้มีผลงานดีเด่นในด้านการส่งเสริม
คุณธรรม จริยธรรมด้านต่างๆ โดยค้นหาคนดีและมอบรางวัลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดกระแสสังคมส่งเสริมคนดี
๒. หน่วยงานหรือองค์กรของภาครัฐและชุมชนมีมาตรฐานคุณธรรม คือ พอเพียง วินัย
ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสา

๓. มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรมในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์หลัก (Objective)

๑. เพื่อให้จังหวัดสมุทรสงครามนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างทั่วถึง
๒. เพื่อรณรงค์ให้คนสมุทรสงครามร่วมกันอนุรักษ์ สืบสาน อัตลักษณ์ของท้องถิ่น
๓. เพื่อรณรงค์ให้คนสมุทรสงครามเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถืออย่างเคร่งครัด

ส่วนที่ ๓

แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๓ ยุทธศาสตร์ นอกจากแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ จำนวน ๑๑ กลยุทธ์ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ แนวทางการดำเนินการ หน่วยงานหลักในการส่งเสริมคุณธรรม มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อวางแนวทางในส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม
๒. เพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนในการดำรงชีวิต ประกอบสัมมาอาชีพ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ทุกหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงใน สถาบันครอบครัว	๑.๑ ส่งเสริมครอบครัวทุกครอบครัว ให้เข้าใจหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปประยุกต์ใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัวตนเอง	-สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด -สำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัด -สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๑.๒ ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว โดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และแนวคิดตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการ ดำเนินชีวิต	-สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด -สำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัด -สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๑.๓ ให้นำหน่วยงานภาครัฐ และทุกภาคส่วน มีหน้าที่ ส่งเสริมให้ชุมชนปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวัน	หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน
กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงใน สถาบันการศึกษา	๒.๑ ส่งเสริมให้สถานศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	-สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
	๒.๒ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา จัดทำหลักสูตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝัง ให้นักเรียน นักศึกษา สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับ การปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต	-สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
	๒.๓ จัดให้มีการสร้างองค์ความรู้และทักษะ ตลอดจนให้การอบรมเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา	-สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงใน สถาบันศาสนา	๓.๑ ส่งเสริมผู้นำทางศาสนาให้มีบทบาทต่อการ ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
	๓.๒ ส่งเสริมให้ศาสนสถาน เป็นแหล่งเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงใน องค์กรภาครัฐ และเอกชน	๔.๑ สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่องค์กรภาครัฐ และเอกชน	-สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด -สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๔.๒ ยกย่อง เชิดชู ชุมชนต้นแบบที่น้อมนำตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความโดดเด่น พื้นฐาน ๓ ประการ ได้แก่ ๑.ยึดและปฏิบัติตาม หลักธรรม คุณธรรมของแต่ละศาสนา ๒.น้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ๓.ดำรงชีวิต ตามแบบวิถีวัฒนธรรมไทย	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมการใช้ วัฒนธรรมไทย เป็นฐานในการ เสริมสร้าง คุณธรรม	๕.๑ นำค่านิยมของสังคมที่แสดงออกทางจารีต ประเพณีที่ดั้งเดิมมาเป็นบรรทัดฐานทางคุณธรรมใน การประพฤติปฏิบัติของประชาชน	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๕.๒ นำอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นและเอกลักษณ์ ของชาติมากระตุ้นจิตสำนึก และศรัทธาในการ ประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรม เพื่อสร้างสรรค์สังคม ให้เข้มแข็งและมั่นคง	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๕.๓ ดำรงรักษาวิถีคุณธรรมของชุมชนที่มีรากฐาน จากความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงความรู้และภูมิ หลังของบุคคลด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคน ทั่วไป โดยนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ของคนในชุมชนและครอบครัว	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๕.๔ ส่งเสริม เสริมสร้าง เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ ไทย ในการอนุรักษ์ สืบสานศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญา ตามหลักคุณธรรม จริยธรรม	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๕.๕ ดำเนินการสร้าง พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมทั้งในมิติ ศาสนา และมิติอื่น ๆ ด้วยกระบวนการจัดการ ความรู้รูปแบบต่าง ๆ และมีโครงสร้างที่ชัดเจน	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
กลยุทธ์ที่ ๖ ส่งเสริมการใช้ สื่อมวลชนเป็น เครื่องมือในการ ส่งเสริมหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง	๖.๑ ส่งเสริมและเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ เกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ตลอดจนหลักคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ ดีงาม ให้บริการการศึกษาจากระบบแก่ประชาชน	-สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
	๖.๒ ส่งเสริมให้มีสื่อสร้างสรรค์ ทันสมัย และ หลากหลาย เพื่อประชาสัมพันธ์รณรงค์ปลูกฝัง คุณธรรมที่พึงปฏิบัติในสังคม และหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	-สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด -สำนักงานสถิติจังหวัด -สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๖.๓ ส่งเสริมให้สื่อต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์เรื่อง เกี่ยวกับคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างต่อเนื่อง	-สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
	๖.๔ ส่งเสริมยกย่องสื่อมวลชนที่สร้างสรรค์ด้าน คุณธรรมให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น	-สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ รมรณรงค์สร้างค่านิยมความเป็นไทยให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างค่านิยมความเป็นไทยให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น
๒. เพื่อสืบสานความเป็นไทยและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ทุกหน่วยงาน/องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมรณรงค์สร้างค่านิยมความเป็นไทยให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
กลยุทธ์ที่ ๑ รณรงค์การแต่ง กาย อาหาร การเล่น ศิลปะและ วัฒนธรรม ตาม วิถีท้องถิ่น	๑.๑ สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการ รณรงค์การแต่งกาย อาหาร การละเล่น ศิลปะและ วัฒนธรรม ตามวิถีท้องถิ่น ให้แก่หน่วยงาน/องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๑.๒ มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแต่งกาย อาหาร การเล่น ศิลปะและวัฒนธรรม ตามวิถีท้องถิ่น	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๑.๓ การประกาศยกย่องหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้นแบบของจังหวัด ที่รณรงค์เรื่องอาหารไทย อาหารพื้นบ้าน จนเกิดผล เป็นรูปธรรม	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
กลยุทธ์ที่ ๒ ปลูกฝังค่านิยมให้ เกิดความภูมิใจใน	๒.๑ สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ความเป็นไทย ให้แก่หน่วยงาน/องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
ความเป็นไทย	๒.๒ ส่งเสริมการนำค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ เป็นรากฐานในการส่งเสริมคุณธรรม	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๒.๓ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีและดำรงไว้ซึ่งวิถีวัฒนธรรมไทย	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมให้นำหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสาอย่างยั่งยืน
วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง และความสมานฉันท์ในมิติต่าง ๆ
๒. เพื่อสนับสนุนให้มีการยกย่องเชิดชูบุคคล และองค์กรที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในระดับต่าง ๆ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์
๒. หน่วยงานราชการมีระบบและกลไกการสนับสนุนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการ
๓. มีความสมานฉันท์ในสังคม

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและบทบาทของหน่วยงาน

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
กลยุทธ์ที่ ๑ รณรงค์ให้คน สมุทรสงครามเข้า ร่วมกิจกรรมทาง ศาสนาที่ตนนับ ถืออย่างเคร่งครัด	๑.๑ ส่งเสริมการใช้หลักธรรมทางศาสนา เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้มแข็งสังคมไทย	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
	๑.๒ ให้ทุกหน่วยงานและบุคลากรของภาครัฐต้องมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
	๑.๓ สร้างสังคมคุณธรรมบนรากฐานความพอ มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต จิตอาสา	
กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้ศาสน สถานจัดกิจกรรม ทางศาสนาอย่าง หลากหลายและ ต่อเนื่อง	๒.๑ เสริมสร้างผู้นำทางศาสนาให้มีความรู้ในหลักธรรมที่ถูกต้อง	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
	๒.๒ ส่งเสริมผู้นำทางศาสนาให้มีบทบาทต่อการพัฒนาและเสริมสร้างคุณธรรมของคนทุกกลุ่มวัยให้มีพื้นฐานวิถีคิดการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาที่ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
	๒.๓ ส่งเสริมให้องค์กรทางศาสนาและสถาบันทางศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมที่เข้มแข็งและทำหน้าที่เสริมสร้างรากฐานคุณธรรมให้สังคม โดยเน้นที่เด็กและเยาวชน	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ

กลยุทธ์	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานหลัก
	๒.๔ ส่งเสริมให้ศาสนสถานจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คนทุกกลุ่มทุกวัยเข้าใจ เข้าถึง คุณธรรม และนำไปปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด -วัด ศาสนสถานต่าง ๆ
กลยุทธ์ที่ ๓ จ้ ด กิ จ ก ร ร ม ส่ ง เ ส ริ ม แ ล ะ ส นั บ ส นุ น ย ก ย่ อ ง เชิ ด ชู เกิ ย ร ตี ผู้ ที่ มี วิ นัย ชี อ สั ต ย์ สุ จ ริ ต จิต อา ส า	๓.๑ ให้ประชาชนโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและวางแนวทางการ ส่งเสริมคุณธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิตของตนเองและสังคม	-สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด -สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๓.๒ เพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจแก่ ข้าราชการพลเรือน เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมี คุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต มีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติราชการ	-ทุกส่วนราชการ
	๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุน ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มี วิ นัย ชี อ สั ต ย์ สุ จ ริ ต จิต อา ส า	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๓.๔ สร้างต้นแบบและผลักดันให้เกิดการส่งเสริม คุณธรรมอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
	๓.๕ ประกาศยกย่องชุมชน/หน่วยงาน/องค์กร คุณธรรมต้นแบบของจังหวัด	-สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

ส่วนที่ ๔

โครงการและกิจการส่งเสริมคุณธรรม (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

โครงการและกิจการส่งเสริมคุณธรรม รวม.....โครงการ/กิจกรรม

ยุทธศาสตร์	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ตัวชี้วัด	ปี ๒๕๖๐		ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔	
			เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ		
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสมุทรสงคราม												
กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันครอบครัว												
๑.๑ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม		ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ
๑.๒ โครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม		เยาวชน ๑๐๐ คน	๔๐,๐๐๐ บาท	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ
๑.๓ โครงการ.....												
๑.๔ โครงการ.....												
กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันการศึกษา												
๒.๑ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม		ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้งบประมาณ
๒.๒ โครงการสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัยทำนองสรภัญญะ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม		นักเรียน ๓๕ คน	๑๑,๐๐๐ บาท	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ

ยุทธศาสตร์	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ตัวชี้วัด	ปี ๒๕๖๐		ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔	
			เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ	เป้าหมาย	งบประมาณ
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ทรนรงค์สร้างค่านิยมความเป็นไทยให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น												
กลยุทธ์ที่ ๑ ทรนรงค์การแต่งกาย อาหาร การละเล่น ศิลปะและวัฒนธรรมตามวิถีท้องถิ่น												
๑.๑ การรณรงค์ การแต่งกายด้วย ผ้าไทยและผ้า พื้นเมือง	สำนักงาน วัฒนธรรม จังหวัด สมุทรสงคราม	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ
๑.๒ การรณรงค์ เรื่องอาหารไทย อาหารพื้นบ้าน	สำนักงาน วัฒนธรรม จังหวัด สมุทรสงคราม	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ดำเนินการ	ไม่ใช้ งบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ
๑.๓ โครงการ บูรณะศาสน สถาน	สำนักงาน วัฒนธรรม จังหวัด สมุทรสงคราม	๑๔ แห่ง	๒,๐๐๐ บาท	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
๑.๔ โครงการ												
กลยุทธ์ที่ ๒ ปลูกฝังค่านิยมให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย												
๒.๑ โครงการ สร้างสำนึกดี สังคมดี ด้วยวิถี คุณธรรม	สำนักงาน วัฒนธรรม จังหวัด สมุทรสงคราม	นักเรียน ๖๐ คน	๕๐,๐๐๐ บาท	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
๒.๒ โครงการ อบรมเชิง ปฏิบัติการ มารยาทที่ดีคน แม่กลอง พร้อม รับอาเซียน	สำนักงาน วัฒนธรรม จังหวัด สมุทรสงคราม	ประชาชน ๑๒๐ คน	๕๐,๐๐๐ บาท	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ดำเนินการ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ
๒.๓ โครงการ												
๒.๔ โครงการ												

